

1942

47

Till

Kungliga Skolöverstyrelsen.

Sedan skolöverstyrelsen genom remiss av den 4 maj 1942 berett Sveriges småskollärarinneförening tillfälle att före den 15 juli 1942 inkomma med yttrande över betänkande med utredning och förslag angående betygssättningen i folkskolan, får styrelsen för denna förening anföra följande.

En enhetlig betygssättning i skolan har sedan länge framstått som ett önskemål inom lärarkåren. De provisoriska betygsanvisningarna, som tillkommo efter ett av de sakkunniga år 1939 avgivet förslag och enligt vilka Ba skulle vara normalbetyg, ha som i betänkandet framhålls ej tillämpats allmänt, varför brist på enhetlighet i betygssättningen nu framträder om möjligt ännu starkare än tidigare. Styrelsen finner därför de betygssakkunnigas förslag att de provisoriska anvisningarna böra ersättas med definitiva tillfredsställande, då detta säkerligen kommer att bidra till uppnående av en enhetlig betygssättning.

Såsom de sakkunniga framhålla, ha flertalet lärare vid betygssättning använt den s.k. glidande betygsskalan, då en betygshöjning från klass till klass ansetts lämplig. Särskilt i småskolan har gällt som praxis, att de högre betygsgraderna där använts endast i ringa utsträckning. I samband med bestämmelsen om att betygsgraden Ba hela skoltiden igenom skall vara normalbetyget, torde det vara lämpligt att slopa den glidande betygsskalan även i småskolan. Betygssättningen bör vara uppbyggd på prestationen inom varje klassnivå. Om endast de lägre betygsgraderna skulle användas under de första skolåren och Ba bestämmas till normalbetyg, skulle läraren ha ett alltför litet

antal toppbetyg att använda i sin betygsgivning. Om fingraderingen med + och - får användas, har styrelsen dock intet att invända mot att betygsgraden A först kommer till användning under senare skoltiden. Styrelsen vill framhålla, att med användande av en 4-gradig betygsskala. Mot förslaget om nya benämningar på betygsgraderna och att bokstavs-beteckningarna skola ersättas med siffror, får styrelsen göra den invändningen, att så länge de nuvarande betygsbeteckningarna användas i övriga läroanstalter, kan det knappast anses ändamålsenligt att i folkskolan använda andra beteckningar.

Då det är ganska vanligt, att barn flyttar från en B-skola till en A-skola, och då även de förstnämnda skolformerna utgöra bottenskola för läroverken, synes det vara lämpligt att så långt möjligt är uppehålla samma kunskapsfordringar i folkskolans huvudformer. Om allvarliga nackdelar skulle uppkomma med anledning därav, bör dock ändring komma till stånd.

De sakkunniga förorda vidare, att betygen i uppförande och ordning sättas i en tregradig skala och att i denna det högsta vitsordet betraktas som det vanligaste betyget, alltså som normalbetyg. De sakkunniga anse vidare att de lägre betygsgraderna endast vid verkligt graverande fall skola användas i avgångsbetyget. Däremot anses det, att betyget bristfällig skulle komma att bli åtskilligt vanligare i de lägre klasserna än i de högre. För de lägre klassernas del anses det ganska vanligt, att cirka en tredjedel av eleverna ej komma upp till högsta vitsordet i ordning.

Det förefaller styrelsen, att behållandet av den glidande skalan enbart ifråga om detta betyg är inkonsekvent. Dessutom må framhållas, att om de föreslagna benämningarna skulle medföra, att ett avsevärt antal barn i de lägre klasserna med tillämpning av den glidande skalan skulle erhålla betygsgraderna bristfällig och dålig, skulle detta rent psykologiskt vara olämpligt, då detta lätt kan få en deprimerande verkan. Som de sakkunniga framhålla är en utveckling i "ordentlighet" från småklasserna till avgångsklassen en ganska godtycklig konstruktion. Brister i ordning stå i många fall i samband med elevens hemförhållanden. Detta faktum gör sig inte minst märkbart under de första skolåren. Barnet är då i den ålder, att samma

prestation ifråga om ordning knappast kan avkrävas dem som under den senare skoltiden. Betyget i ordning bör därför liksom övriga betyg sättas med hänsyn till den prestationsnivå på vilken barnet befinner sig. Styrelsen vill framhålla, att med användande av en 4-gradig betygsskala med benämningen Mycket god för den högsta betygsgraden kunde de elever, som äro mera framstående i ordning hela skolan igenom erhålla denna betygsgrad, och med användande av betygsgraden God som grad närmast under kunde betygsgraderna Bristfällig och Dålig undvikas i största möjliga utsträckning.

De sakkunniges förslag om tillägg till folkskolestadgans § 45 mom. I, som skulle ge rätt till flyttning av lärjunge, utan att denne i ett eller flera ämnen inhämtat föregående klassens lärokurs, finner styrelsen synnerligen ändamålsenligt. I någon mån har säkerligen dessa förfaringssätt redan tillämpats. På grund av nuvarande bestämmelser ha lärare, då det varit uppenbart att bättre resultat skulle vinnas genom att undvika kvarsittning, tvingats pruta av på sina fordringar för godkänt betyg. Vid flyttning från klass 1 till 2 förekomma inte sällan sådana fall, då barnet för att kunna arbeta jämförelsevis framgångsrikt är beroende av att få kvarstanna i den kända klassmiljön och undervisas av samma lärare.

Ur principiell synpunkt kan knappast göras någon invändning mot officiellt godkända standardiserade prov. Dylika prov måste vara värdefulla för lärarna, då de därigenom få möjlighet att mäta klassens nivå i olika ämnen samt bli i stånd att justera sin betygsskala.

De sakkunniga framhålla, att proven ej skola vara obligatoriska. Vidare påpekas, att jämförelser mellan provningsresultaten i olika klassavdelningar äro olämpliga, och att då betygsstatistik offentliggöres, det bör ske på sådant sätt, att därav ej framgår, hur betygsfördelningen i någon viss klassavdelning varit. Prövningen bör uppfattas som en intern angelägenhet mellan läraren och hans elever, och någon uppgift om resultaten bör ej avfordras läraren.

Dessa av de sakkunniga framförda synpunkter vill styrelsen till alla delar understryka. Det är emellertid knappast troligt, att proven komma att få frivillig karaktär, särskilt om i instruktionen för folkskoleinspektörerna skulle införas ett moment om den kontroll, som

av dem bör utövas över betygssättningen. Denna kontroll skulle även utövas av överlärare. Även om en sådan kontroll endast skulle vara rådgivande, måste den dock innebära ett ingrepp i den enskilde lärarens verksamhet, och den kan komma att verka irriterande på skolarbetet. Om undervisningen i betygsproblemet lämnas vid seminarierna och om betygssättningen upptages till behandling i undervisningsplanen och eventuellt i en handledning, vilka åtgärder styrelsen vill tillstyrka, bör lärarna själva kunna bemästra uppgiften.

Ett alltför rigoröst användande av standardprov i klass II vill styrelsen bestämt avstyrka. Att barnen i tredje klassen tagas om hand av nya lärare är inte skäl nog till en sådan anordning. De föreslagna proven skulle utföras i modersmål och räkning. Behovet av en förstärkt ställning åt dessa ämnen även i småskolan vill styrelsen erkänna men vill på samma gång framhålla faran av det missförhållande, som skulle kunna uppstå, om obligatoriska prov i dessa ämnen komme att medföra, att andra småskolans ämnen trängdes i bakgrunden.

Då hembygskunskap och arbetsövningar i och med tillkomsten av 1919 års undervisningsplan infördes som nya ämnen å småskolans schema, fick småskolans arbetssätt och undervisningsmetoder en helt ny inriktning. Tidigare hade arbetet under de första skolåren främst bestått i ett mekaniskt inlärande av läsning, skrivning och räkning. De nya ämnena ha, särskilt då de förbundits med skolans övriga ämnen genom s.k. samlad undervisning, gett liv åt småskolans undervisning och i många avseenden bidragit till ett självständigt arbete hos barnen. Genom hembygdsundervisningen har modersmålet och räkning blivit förstärkta på ett för småbarnen väl anpassat sätt. I detta sammanhang vill styrelsen bestämt tillbakavisa en tendens att på nytt låta modersmål och räkning bli allenahärskande på småskolans schema.

Skulle ett slopande av betyg i hembygdsundervisning under andra skolåret medföra ett undanskjutande av hembygdsundervisningen, vill styrelsen göra bestämda invändningar häremot. Barnen undervisas i detta ämne under två år, och deras allmänna mognad, vakenhet och intressen kan i avsevärd grad bedömas vid hembygdsundervisningen.

Den begränsning av betygssättningen, som föreslagits för klass I vill styrelsen tillstyrka. Sveriges Småskolläraryrinneförening har

51

tidigare vid behandling av detta spörsmål uttalat sig för ett borttagande av betygen i klass I första terminen. För närvarande har skolstyrelser i vissa skoldistrikt medgivit, att betyg ej behöver sättas vid höstterminens slut i klass I. Denna anordning har visat sig vara tillfredsställande, där den praktiserats. Det skulle säkerligen vara till fördel för arbetet i småskolan om denna begränsning utsträcktes att gälla även vårterminen i klass I och att den ej gjordes beroende av lokala skolstyrelser medgivande.

Huskvarna och Stockholm den /7 1942.

För Sveriges Småskollärarinneförening

Vördsamt

Anna Ljunggren
ordförande.

/ R. Linder